

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про приєднання України до Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства

Верховна Рада України постановляє:

Приєднатися до Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, вчиненого 3 листопада 2001 року (додається), який набирає чинності для України на дев'яностий день після здачі на зберігання Депозитарію документа про приєднання, із такою заявою:

"Дія цього Міжнародного договору не поширюється на тимчасово окуповані Російською Федерацією території України до повного припинення збройної агресії Російської Федерації проти України, відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаного державного кордону України, повного контролю України за державним кордоном України та відновлення конституційного ладу на відповідних територіях України.

Україна тлумачить статтю 12.3d цього Міжнародного договору як таку, що визначає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їхні генетичні частини чи компоненти, які були об'єктом інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності, за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Відповідно до положення статті 22.3 цього Міжнародного договору для спору, не вирішеного відповідно до статті 22.1 або статті 22.2, Україна приймає як обов'язковий засіб врегулювання спорів, передбачений статтею 22.3а цього Міжнародного договору"

Президент України

м. Київ
25 березня 2026 року
№ 4823-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

**МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР ПРО ГЕНЕТИЧНІ
РЕСУРСИ РОСЛИН ДЛЯ ПРОДОВОЛЬСТВА
І СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

ПРЕАМБУЛА

Договірні Сторони,

переконані в особливій природі генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, їх відмінних рисах та проблемах, що потребують особливих рішень;

занепокоєні триваючим виснаженням цих ресурсів;

усвідомлюючи, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства є спільною проблемою для всіх країн, оскільки продовольство і сільське господарство у всіх країнах значною мірою залежать від генетичних ресурсів рослин, які походять з інших країн;

визнаючи, що збереження, дослідження, збирання, характеристика, оцінка та документування генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства мають важливе значення для досягнення цілей Римської декларації про всесвітню продовольчу безпеку та Плану дій Всесвітнього продовольчого саміту, а також для сталого розвитку сільського господарства в інтересах цього і майбутніх поколінь, і що потенціал країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою для виконання таких завдань необхідно терміново зміцнити;

відзначаючи, що Глобальний план дій зі збереження та сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства є однією із узгоджених основ на міжнародному рівні для такої діяльності;

визнаючи також, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства є сировиною, необхідною для генетичного поліпшення сільськогосподарських культур, чи то шляхом селекції, що проводиться фермерами, традиційної селекції рослин або сучасних біотехнологій, і мають важливе значення для адаптації до непередбачуваних змін навколишнього середовища та майбутніх потреб людини;

стверджуючи, що минулий, теперішній та майбутній внесок фермерів у всіх регіонах світу, особливо в центрах походження та різноманіття, у збереження, поліпшення та надання доступу до цих ресурсів є основою прав фермерів;

стверджуючи також, що визнані в цьому Договорі права зберігати, використовувати, обмінювати і продавати збережене в господарствах насіння та інший матеріал для розмноження, а також брати участь у прийнятті рішень щодо використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства та в справедливому і

рівноправному розподілі вигод від такого використання мають фундаментальне значення для реалізації прав фермерів, а також для сприяння реалізації прав фермерів на національному та міжнародному рівнях;

визнаючи, що цей Договір та інші міжнародні угоди, що мають відношення до цього Договору, повинні бути взаємно підтримуючими з метою забезпечення сталого сільського господарства та продовольчої безпеки;

підтверджуючи, що ніщо в цьому Договорі не повинно тлумачитися як таке, що будь-яким чином означає зміну прав та зобов'язань Договірних Сторін за іншими міжнародними угодами;

розуміючи, що вищезазначене положення не має на меті створити ієрархічні відносини між цим Договором та іншими міжнародними угодами;

усвідомлюючи, що питання управління генетичними ресурсами рослин для продовольства і сільського господарства знаходяться на перетині сільського господарства, навколишнього середовища і торгівлі, і будучи переконаними, що між цими секторами має бути синергія;

усвідомлюючи свою відповідальність перед минулими і майбутніми поколіннями за збереження світового різноманіття генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства;

визнаючи, що при здійсненні своїх суверенних прав на генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства держави можуть отримати взаємну вигоду від створення ефективної багатосторонньої системи для полегшення доступу до відбору цих ресурсів на основі переговорів та справедливого і рівноправного розподілу вигод, пов'язаних з їх використанням; і

бажаючи укласти міжнародну угоду в рамках Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, надалі іменованої ФАО, відповідно до статті XIV Статуту ФАО,

домовилися про таке:

ЧАСТИНА I – ВСТУП

Стаття 1 – Цілі

1.1 Цілями цього Договору є збереження і стале використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства та справедливий і рівноправний розподіл вигод, одержаних від їх використання, відповідно до Конвенції про охорону біологічного різноманіття, для забезпечення сталого сільського господарства і продовольчої безпеки.

1.2 Ці цілі будуть досягнуті завдяки тісному зв'язку цього Договору з Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН і Конвенцією про охорону біологічного різноманіття.

Стаття 2 – Використання термінів

Для цілей цього Договору наведені нижче терміни мають значення, визначені в цьому документі. Ці визначення не призначені для застосування торгівлі товарами:

"Збереження *in situ*" означає збереження екосистем і природних середовищ існування, а також підтримання та відновлення життєздатних популяцій видів у їхньому природному середовищі, а у випадку одомашнених або культивованих видів рослин - у середовищі, де вони набули своїх відмінних властивостей.

"Збереження *ex situ*" означає збереження генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства за межами їх природного середовища існування.

"Генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства" означає будь-який генетичний матеріал рослинного походження, що має фактичну або потенційну цінність для продовольства і сільського господарства.

"Генетичний матеріал" означає будь-який матеріал рослинного походження, включаючи репродуктивний та вегетативний матеріал для розмноження, що містить функціональні одиниці спадковості.

"Сорт" означає групу рослин у межах одного ботанічного таксону найнижчого відомого рангу, що визначається відтворюваним вираженням його відмінних та інших генетичних ознак.

"Колекція *ex situ*" означає колекцію генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, що зберігається поза межами їх природного середовища існування.

"Центр походження" означає географічну територію, де вид рослини, як одомашнений, так і дикий, вперше набув своїх відмінних властивостей.

"Центр різноманіття сільськогосподарських культур" означає географічну територію з високим рівнем генетичного різноманіття видів сільськогосподарських культур в умовах *in situ*.

Стаття 3 – Сфера застосування

Цей Договір поширюється на генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства.

ЧАСТИНА II – ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 4 – Загальні зобов'язання

Кожна Договірною Сторона забезпечує відповідність своїх законів, правил і процедур зобов'язанням, передбаченим цим Договором.

Стаття 5 – Збереження, дослідження, збирання, визначення характеристик, оцінка та документування генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства

5.1 Кожна Договірна Сторона, відповідно до національного законодавства та у співпраці з іншими Договірними Сторонами, у відповідних випадках, сприяє комплексному підходу до дослідження, збереження та сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства і, зокрема, в належних випадках:

- (a) здійснює обстеження та інвентаризацію генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, враховуючи стан і ступінь мінливості існуючих популяцій, у тому числі тих, що мають потенційне використання, і, за можливості, оцінює будь-які загрози для них;
- (b) сприяє збору генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства та відповідної супутньої інформації про ті генетичні ресурси рослин, які перебувають під загрозою зникнення або є потенційно корисними;
- (c) сприяє або підтримує, за необхідності, зусилля фермерів та місцевих громад, спрямовані та раціональне використання і збереження в господарствах їхніх генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства;
- (d) сприяє збереженню *in situ* диких видів сільськогосподарських культур і диких рослин для виробництва продовольства, в тому числі на природоохоронних територіях, підтримуючи, зокрема, зусилля корінних і місцевих громад;
- (e) співпрацює з метою сприяння розвитку ефективної та стійкої системи збереження *ex situ*, приділяючи належну увагу необхідності належного документування, опису, відновлення та оцінки, а також сприяє розробці та передачі відповідних технологій з метою поліпшення сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства;
- (f) здійснює моніторинг підтримки життєздатності, ступеня мінливості та генетичної цілісності колекцій генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства.

5.2 Договірні Сторони, за необхідності, вживають заходів для мінімізації або, якщо це можливо, усунення загроз генетичним ресурсам рослин для продовольства і сільського господарства.

Стаття 6 – Стале використання генетичних ресурсів рослин

6.1 Договірні Сторони розробляють і підтримують відповідні політичні та правові заходи, які сприяють сталому використанню генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства.

6.2 Стале використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства може включати такі заходи, як:

- (a) здійснення справедливої сільськогосподарської політики, яка сприяє, за необхідності, розвитку та підтримці різноманітних систем ведення сільського господарства, що сприяють сталому використанню сільськогосподарського біологічного різноманіття та інших природних ресурсів;
- (b) посилення досліджень, спрямованих на підвищення і збереження біологічного різноманіття шляхом максимізації внутрішньовидової та міжвидової мінливості на користь фермерів, особливо тих, які створюють і використовують власні сорти та застосовують екологічні принципи у підтримці родючості ґрунтів і боротьбі з хворобами, бур'янами та шкідниками;
- (c) сприяння, за необхідності, зусиллям з селекції рослин, які, за участю фермерів, особливо в країнах, що розвиваються, зміцнюють потенціал для виведення сортів, особливо адаптованих до соціальних, економічних та екологічних умов, у тому числі в маргалізованих районах;
- (d) розширення генетичної бази сільськогосподарських культур та збільшення спектру генетичного різноманіття, доступного для фермерів;
- (e) сприяння, за необхідності, розширеному використанню місцевих та адаптованих до місцевих умов культур, сортів і малопоширених видів;
- (f) підтримка, за необхідності, більш широкого використання різноманітності сортів і видів у внутрішньо-фермерському управлінні, збереженні та сталому використанні сільськогосподарських культур та створення міцних зв'язків між селекцією рослин і розвитком сільського господарства з метою зменшення вразливості сільськогосподарських культур і генетичного виснаження, а також сприяння збільшенню світового виробництва продовольства, сумісного зі сталим розвитком;
- (g) перегляд і, за необхідності, коригування селекційних стратегій і правил, що регулюють виведення сортів і розподіл насіння.

Стаття 7 – Національні зобов'язання та міжнародне співробітництво

7.1 Кожна Договірна Сторона належним чином інтегрує в свою політику і програми розвитку сільського господарства та сільських територій діяльність, зазначену в статтях 5 і 6, і співпрацює з іншими Договірними Сторонами, безпосередньо або через ФАО та іншими відповідними міжнародними організаціями, у напрямку збереження і сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства.

7.2 Міжнародне співробітництво має бути спрямоване, зокрема, на:

- (a) створення або зміцнення потенціалу країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою щодо збереження та сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства;
- (b) посилення міжнародної діяльності з метою сприяння збереженню, оцінці, документуванню, генетичному посиленню, селекції рослин, розмноженню насіння; а також, відповідно до Частини IV, спільному використанню, наданню доступу та

обміну генетичними ресурсами рослин для продовольства і сільського господарства, а також відповідною інформацією і технологією;

- (с) збереження та зміцнення інституційних механізмів, передбачених у Частині V;
- (d) реалізацію стратегії фінансування, передбачену статтею 18.

Стаття 8 –Технічна допомога

Договірні Сторони погоджуються сприяти наданню технічної допомоги Договірним Сторонам, особливо тим, які є країнами, що розвиваються, або країнами з перехідною економікою, як на двосторонній основі, так і через відповідні міжнародні організації, з метою сприяння виконанню цього Договору.

ЧАСТИНА III - ПРАВА ФЕРМЕРІВ

Стаття 9 –Права фермерів

9.1 Договірні Сторони визнають величезний внесок, який місцеві та корінні громади і фермери всіх регіонів світу, особливо в центрах походження і різноманітності сільськогосподарських культур, зробили і будуть продовжувати робити для збереження і розвитку генетичних ресурсів рослин, які складають основу продовольства і сільськогосподарського виробництва в усьому світі.

9.2 Договірні Сторони погоджуються, що відповідальність за реалізацію прав фермерів, які стосуються генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, покладається на національні уряди. Відповідно до своїх потреб і пріоритетів, кожна Договірна Сторона повинна, за необхідності, і з урахуванням свого національного законодавства, вживати заходів для захисту і заохочення прав фермерів, в тому числі:

- (a) захист традиційних знань, пов'язаних з генетичними ресурсами рослин для продовольства і сільського господарства;
- (b) право на справедливу участь у розподілі вигод, пов'язаних з використанням генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства; та
- (c) право на участь у прийнятті рішень на національному рівні з питань, пов'язаних зі збереженням та сталим використанням генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства.

9.3 Ніщо в цій статті не повинно тлумачитися як таке, що обмежує права фермерів зберігати, використовувати, обмінювати та продавати насіння/садивний матеріал, збережений фермерським господарством, відповідно до національного законодавства.

ЧАСТИНА IV – БАГАТОСТОРОННЯ СИСТЕМА ДОСТУПУ ТА РОЗПОДІЛУ ВИГОД

Стаття 10 – Багатостороння система доступу та розподілу вигод

10.1 У своїх відносинах з іншими державами Договірні Сторони визнають суверенні права держав на власні генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, включаючи те, що повноваження визначати доступ до цих ресурсів належить національним урядам і регулюються національним законодавством.

10.2 Здійснюючи свої суверенні права, Договірні Сторони погоджуються створити багатосторонню систему, яка є ефективною, дієвою і прозорою, як для полегшення доступу до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, так і для розподілу на справедливій і рівноправній основі вигод від використання цих ресурсів на взаємодоповнюючій і взаємопідсилюючій основі.

Стаття 11 – Охоплення Багатосторонньої системи

11.1 Для досягнення цілей збереження і сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства та справедливого і рівноправного розподілу вигод від їх використання, як зазначено в статті 1, Багатостороння система охоплює генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, перелічені в Додатку I, встановлені відповідно до критеріїв продовольчої безпеки і взаємозалежності.

11.2 Багатостороння система, як визначено в статті 11.1, включає всі генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, перелічені в Додатку I, які знаходяться під управлінням і контролем Договірних Сторін і є суспільним надбанням. З метою досягнення якомога повнішого охоплення Багатосторонньої системи Договірні Сторони пропонують всім іншим власникам генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, перелічених у Додатку I, включити ці генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства до Багатосторонньої системи.

11.3 Договірні Сторони також погоджуються вживати належних заходів для заохочення фізичних та юридичних осіб, що знаходяться під їхньою юрисдикцією і володіють генетичними ресурсами рослин для продовольства і сільського господарства, переліченими в Додатку I, до включення таких генетичних ресурсів рослин для виробництва продовольства і ведення сільського господарства в Багатосторонню систему.

11.4 Протягом двох років після набрання чинності Договору Керівний орган оцінює прогрес у включенні генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, зазначених у пункті 11.3, до Багатосторонньої системи. Після цієї оцінки Керівний орган приймає рішення про те, чи слід продовжувати полегшувати доступ тим фізичним і юридичним особам, зазначеним у пункті 11.3, які не включили ці генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства до Багатосторонньої системи, або вживати таких інших заходів, які він вважатиме за доцільне.

11.5 Багатостороння система також включає генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, перелічені в Додатку I, які зберігаються в колекціях *ex situ* Центрів міжнародних сільськогосподарських досліджень Консультативної групи з міжнародних сільськогосподарських досліджень (КГМСГД), як це передбачено статтею 15.1а та в інших міжнародних установах відповідно до статті 15.5.

**Стаття 12 — Спрощений доступ до генетичних ресурсів рослин для
продовольства і сільського господарства в
рамках Багатосторонньої системи**

12.1 Договірні Сторони погоджуються, що полегшений доступ до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в рамках Багатосторонньої системи, як це визначено в статті 11, здійснюється відповідно до положень цього Договору.

12.2 Договірні Сторони погоджуються вживати необхідних правових або інших відповідних заходів для надання такого доступу іншим Договірним Сторонам через Багатосторонню систему. З цією метою такий доступ також надається юридичним та фізичним особам, які перебувають під юрисдикцією будь-якої Договірної Сторони, відповідно до положень статті 11.4.

12.3 Такий доступ надається відповідно до наведених нижче умов:

- (a) доступ надається виключно з метою використання та збереження для досліджень, селекції та підготовки кадрів для продовольства і сільського господарства, за умови, що така мета не включає хімічне, фармацевтичне та/або промислове використання, не пов'язаного з виробництвом продовольства/кормів. У випадку культур багатоцільового використання (продовольчих і непродовольчих) необхідно встановлювати важливість їхнього значення для забезпечення продовольчої безпеки, перш ніж включати їх до Багатосторонньої системи і надавати полегшений доступ до них;
- (b) доступ надається негайно без необхідності відстежувати окремі випадки доступу і безкоштовно, або, якщо стягується плата, вона не повинна перевищувати мінімальних витрат;
- (c) усі наявні реєстрові дані та, відповідно до чинного законодавства, будь-яка інша пов'язана з ними неконфіденційна описова інформація повинна бути доступна разом з наданими генетичними ресурсами рослин для продовольства і сільського господарства;
- (d) одержувачі не повинні претендувати на будь-яку інтелектуальну власність або інші права, які обмежують полегшений доступ до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичних частин або компонентів у формі, отриманій від Багатосторонньої системи;
- (e) доступ до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, що перебувають у стадії розробки, включаючи матеріал, що розробляється фермерами, здійснюється на розсуд його розробника протягом періоду його розробки;
- (f) доступ до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, захищених правами інтелектуальної та іншої власності, повинен узгоджуватися з відповідними міжнародними угодами та національним законодавством;
- (g) генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, доступ до яких надається в рамках Багатосторонньої системи і які збережені, продовжують

надаватися в розпорядження Багатосторонньої системи одержувачами цих генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства відповідно до умов цього Договору; і

- (h) без шкоди для інших положень цієї статті Договірні Сторони погоджуються, що доступ до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, які перебувають в умовах *in situ*, надаватиметься відповідно до національного законодавства або, за відсутності такого законодавства, відповідно до таких стандартів, які можуть бути встановлені Керівним органом.

12.4 З цією метою полегшений доступ відповідно до статей 12.2 і 12.3 вище надається згідно зі стандартною угодою про передачу матеріалу (УПМ), яка приймається Керівним органом і містить положення статей 12.3a, d і g, а також положення про розподіл вигод, викладені в статті 13.2d (ii), та інші відповідні положення цього Договору, і положення про те, що одержувач генетичних ресурсів рослин для виробництва продовольства і ведення сільського господарства встановлює вимогу, щоб умови УПМ застосовувалися до передачі генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства іншій фізичній або юридичній особі, а також до будь-яких наступних передач цих генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства.

12.5 Договірні Сторони забезпечують можливість звернення до суду, відповідно до застосовних вимог юрисдикції, згідно з їхніми правовими системами, у випадку договірних спорів, що виникають за такими УПМ, визнаючи, що зобов'язання, які випливають з таких УПМ, покладаються виключно на сторони цих УПМ.

12.6 У надзвичайних ситуаціях, пов'язаних зі стихійними лихами, Договірні Сторони погоджуються надавати полегшений доступ до відповідних генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в рамках Багатосторонньої системи з метою сприяння відновленню сільськогосподарських систем у співпраці з координаторами допомоги в разі стихійних лих.

Стаття 13 – Розподіл вигод у Багатосторонній системі

13.1 Договірні Сторони визнають, що полегшений доступ до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, які включені до Багатосторонньої системи, сам по собі є основною перевагою Багатосторонньої системи, і погоджуються, що вигоди, які вона дає, розподіляються на справедливій і рівноправній основі відповідно до положень цієї статті.

13.2 Договірні Сторони погоджуються, що вигоди від використання, в тому числі комерційного, генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в рамках Багатосторонньої системи розподіляються на справедливій і рівноправній основі за допомогою таких механізмів: обмін інформацією, доступ до технології та її передача, створення потенціалу та розподіл вигод від комерціалізації, з урахуванням пріоритетних

напрямків діяльності в перехідному Глобальному плані дій, під керівництвом Керівного органу:

(a) Обмін інформацією

Договірні Сторони погоджуються надавати інформацію, яка, серед іншого, охоплює каталоги та реєстри, інформацію про технології, результати технічних, наукових та соціально-економічних досліджень, включаючи опис, оцінку та використання, стосовно генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в рамках Багатосторонньої системи. Така інформація надається, якщо вона не є конфіденційною, відповідно до застосовного законодавства та згідно з національними можливостями. Така інформація надається всім Договірним Сторонам цього Договору через інформаційну систему, передбачену в статті 17.

(b) Доступ до технологій та їх передача

(i) договірні Сторони зобов'язуються надавати та/або полегшувати доступ до технологій збереження, визначення характеристик, оцінки та використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, на які поширюється Багатостороння система. Визнаючи, що деякі технології можуть передаватися тільки за допомогою генетичного матеріалу, Договірні Сторони надають та/або полегшують доступ до таких технологій і генетичного матеріалу, на який поширюється Багатостороння система, а також до поліпшених сортів і генетичного матеріалу, створених шляхом використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в рамках Багатосторонньої системи, відповідно до положень статті 12. Доступ до цих технологій, поліпшених сортів і генетичного матеріалу надається та/або полегшується при дотриманні застосовних законів про права власності та доступ, а також відповідно до національних можливостей;

(ii) доступ до технологій та їх передача країнам, особливо країнам, що розвиваються, та країнам з перехідною економікою, здійснюється за допомогою низки заходів, таких як створення і підтримка тематичних груп з вивчення сільськогосподарських культур з питань використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, а також участь у їх роботі, налагодження всіх видів партнерства у сфері досліджень та розробок зі створення спільних комерційних підприємств, що пов'язані з отриманими матеріалами, розвитком кадрового потенціалу та ефективним доступом до дослідницьких об'єктів;

(iii) доступ до технологій та їх передача, як зазначено в (i) та (ii) вище, включаючи ту, що захищена правами інтелектуальної власності, країнам, що розвиваються, які є Договірними Сторонами, зокрема найменш розвиненим країнам та країнам з перехідною економікою, надається та/або полегшується на справедливих та найбільш сприятливих умовах, зокрема у випадку технологій для використання у сфері збереження, а також технологій в інтересах фермерів у країнах, що розвиваються, особливо у найменш розвинених країнах та країнах з перехідною економікою, у тому числі на пільгових та преференційних умовах, якщо це

погоджено за взаємною домовленістю, *inter alia*, через партнерства у сфері наукових досліджень та розробок в рамках Багатосторонньої системи. Такий доступ і передача надаються на умовах, що передбачають належний та ефективний захист прав інтелектуальної власності.

(с) Створення потенціалу

Беручи до уваги потреби країн, що розвиваються, і країн з перехідною економікою, що виражаються в пріоритеті, який вони надають створенню потенціалу генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в своїх планах і програмах, коли вони матимуть місце, стосовно генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, охоплених Багатосторонньою системою, Договірні Сторони погоджуються надавати пріоритет (i) створенню та/або зміцненню програм науково-технічної освіти і підготовки кадрів у галузі збереження і сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, (ii) розвитку і зміцненню засобів збереження і сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, зокрема в країнах, що розвиваються і країнах з перехідною економікою, і (iii) проведенню наукових досліджень, переважно і, де це можливо, в країнах, що розвиваються і країнах з перехідною економікою, у співпраці з установами таких країн, а також розвитку потенціалу для проведення таких досліджень в тих галузях, де вони є необхідними.

(d) Розподіл грошових та інших вигод від комерціалізації

(i) Договірні Сторони погоджуються, в рамках Багатосторонньої системи, вживати заходів для досягнення розподілу комерційних вигод шляхом залучення приватного та державного секторів до діяльності, визначеної цією статтею, через партнерство та співробітництво, у тому числі з приватним сектором країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою, у сфері досліджень та розвитку технологій;

(ii) Договірні Сторони погоджуються, що стандартна угода про передачу матеріалу, згадана в статті 12.4, повинна включати вимогу про те, що одержувач, який комерціалізує продукт, що є генетичним ресурсом рослин для продовольства і сільського господарства, і який включає матеріал доступу до генетичних ресурсів, отриманих з Багатосторонньої системи, сплачує до механізму, зазначеного в статті 19.3f, справедливу частку вигод від комерціалізації цього продукту, за винятком випадків, коли такий продукт є доступним для інших сторін без обмежень для подальших досліджень і селекції, і в цьому випадку одержувачу, який здійснює комерціалізацію, рекомендується проведення такого платежу.

Керівний орган на своєму першому засіданні визначає розмір, форму і спосіб виплат відповідно до комерційної практики. Керівний орган може прийняти рішення про встановлення різних рівнів виплат для різних категорій одержувачів, які комерціалізують такі продукти; він може також прийняти рішення про необхідність звільнення від таких виплат дрібних фермерів у країнах, що розвиваються, і в країнах з перехідною економікою. Керівний орган може час від часу переглядати рівні

платежів з метою досягнення справедливого і рівноправного розподілу вигод, а також може протягом п'яти років з моменту набрання чинності цим Договором оцінити, чи буде вимога обов'язкових платежів, передбачена в УПМ, застосовуватися також у випадках, коли такі комерціалізовані продукти доступні без обмежень іншим сторонам для подальших досліджень і селекції.

13.3 Договірні Сторони погоджуються, що вигоди від використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, які розподіляються в рамках Багатосторонньої системи, повинні надходити в першу чергу, прямо і опосередковано, фермерам у всіх країнах, особливо в країнах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою, які зберігають і стабільно використовують генетичні ресурси рослин для виробництва продовольства і ведення сільського господарства.

13.4 На своєму першому засіданні Керівний орган розглядає відповідну політику і критерії надання конкретної допомоги в рамках узгодженої стратегії фінансування, встановленої відповідно до статті 18, для збереження генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в країнах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою, внесок яких у різноманітність генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства в рамках Багатосторонньої системи є значним і/або які мають особливі потреби.

13.5 Договірні Сторони визнають, що здатність повністю виконати Глобальний план дій, зокрема країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою, значною мірою буде залежати від ефективного виконання цієї статті та стратегії фінансування, як це передбачено у статті 18.

13.6 Договірні Сторони розглядають умови стратегії добровільних внесків для розподілу вигод, згідно з якою галузі харчової промисловості, які отримують вигоди від генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, вносять внески до Багатосторонньої системи.

ЧАСТИНА V - ДОПОМІЖНІ КОМПОНЕНТИ

Стаття 14 – Глобальний план дій

Визнаючи, що Глобальний план дій зі збереження та сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства має важливе значення для цього Договору, Договірні Сторони повинні сприяти його ефективному виконанню, в тому числі за допомогою прийняття рішень на національному рівні і, у відповідних випадках, шляхом міжнародного співробітництва, задля створення узгодженої основи, *inter alia*, для розвитку потенціалу, передачі технології та обміну інформацією, беручи до уваги положення статті 13.

Стаття 15 – Колекції *ex situ* генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, що зберігаються Центрами міжнародних сільськогосподарських досліджень Консультативної групи з міжнародних сільськогосподарських досліджень та

іншими міжнародними установами

15.1 Договірні Сторони визнають важливість для цього Договору колекцій рослин *ex situ* генетичних ресурсів для продовольства і сільського господарства, що знаходяться в довірчому управлінні Центрів міжнародних сільськогосподарських досліджень (ЦМСГД) Консультативної групи з міжнародних сільськогосподарських досліджень (КГМСГД). Договірні Сторони закликають ЦМСГД підписати угоди з Керівним органом щодо таких колекцій *ex situ* відповідно до таких положень та умов:

- (a) генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, перелічені в Додатку I до цього Договору, які знаходяться в розпорядженні ЦМСГД, надаються відповідно до положень, викладених у частині IV цього Договору;
- (b) генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, крім тих, що перелічені в Додатку I до цього Договору і зібрані до набрання ним чинності, які знаходяться у володінні ЦМСГД, надаються відповідно до положень УПМ, що застосовуються в даний час згідно з угодами між ЦМСГД і ФАО. Поправки до цього УПМ вносяться Керівним органом не пізніше його другої чергової сесії після консультацій з ЦМСГД згідно з відповідними положеннями цього Договору, особливо статтями 12 і 13, і за таких умов:
 - (i) ЦМСГД періодично інформують Керівний орган про укладені УПМ відповідно до графіка, який встановлюється Керівним органом;
 - (ii) Договірним Сторонам, на території яких генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства були зібрані в умовах *in situ*, надаються по запиті зразки таких генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства на вимогу без будь-якого УПМ;
 - (iii) вигоди, що випливають з вищезазначеної УПМ, які нараховуються за механізмом, згаданим у статті 19.3f, застосовуються, зокрема, для збереження та сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, зокрема, в національних та регіональних програмах у країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою, особливо в центрах різноманіття та найменш розвинених країнах; і
 - (iv) ЦМСГД вживають належних заходів, відповідно до своїх можливостей, для забезпечення ефективного дотримання умов УПМ і негайно інформують Керівний орган про випадки недотримання;
- (c) ЦМСГД визнають повноваження Керівного органу надавати політичні вказівки щодо колекцій *ex situ*, якими вони володіють, і які підпадають під дію положень цього Договору;
- (d) науково-технічні об'єкти, на яких зберігаються такі колекції *ex situ*, залишаються у віданні ЦМСГД, які зобов'язуються здійснювати управління та адміністрування цих колекцій *ex situ* відповідно до міжнародно прийнятих стандартів, зокрема

стандартів генних банків, затверджених Комісією ФАО з генетичних ресурсів для продовольства і сільського господарства;

(e) на запит ЦМСГД Секретар докладає зусиль для надання відповідної технічної підтримки;

(f) Секретар має право в будь-який час мати доступ до об'єктів, а також право інспектувати всі види діяльності, що здійснюються в них, безпосередньо пов'язані зі збереженням та обміном матеріалу, на який поширюється ця стаття;

(g) якщо будь-яка подія, включаючи форс-мажорні обставини, перешкоджає або загрожує впорядкованому збереженню цих колекцій *ex situ*, що зберігаються в ЦМСГД, Секретар, за згодою приймаючої країни, сприяє в міру можливості їхній евакуації або переміщенню.

15.2 Договірні Сторони погоджуються надавати полегшений доступ до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, зазначених у Додатку I, в рамках Багатосторонньої системи ЦМСГД КГМСГД, які підписали угоди з Керівним органом відповідно до цього Договору. Такі центри включаються до переліку, який ведеться Секретарем і надається Договірним Сторонам за запитом.

15.3 Матеріал, не зазначений у Додатку I, який отримують та зберігають ЦМСГД після набрання чинності цим Договором, надається для доступу на умовах, узгоджених між ЦМСГД, які отримують матеріал, та країною походження таких ресурсів або країною, яка придбала ці ресурси відповідно до Конвенції про охорону біологічного різноманіття або інших застосовних правових норм.

15.4 Договірним Сторонам пропонується надавати ЦМСГД, які підписали угоди з Керівним органом, доступ на взаємно узгоджених умовах до генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, не перелічених у Додатку I, які мають важливе значення для програм і діяльності ЦМСГД.

15.5 Керівний орган також буде прагнути укладати угоди для цілей, зазначених у цій статті, з іншими відповідними міжнародними установами.

Стаття 16 – Міжнародні мережі генетичних ресурсів рослин

16.1 Існуюче співробітництво в рамках міжнародних мереж генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства буде заохочуватися або розвиватися на основі існуючих домовленостей і відповідно до умов цього Договору з метою досягнення якомога повнішого охоплення генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства.

16.2 Договірні Сторони заохочуватимуть, за необхідності, всі відповідні установи, включаючи державні, приватні, неурядові, науково-дослідні, селекційні та інші установи, до участі в міжнародних мережах.

**Стаття 17 – Глобальна інформаційна система генетичних
ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства**

17.1 Договірні Сторони співпрацюють з метою створення і зміцнення глобальної інформаційної системи для полегшення обміну інформацією, на основі існуючих інформаційних систем, з наукових, технічних і екологічних питань, пов'язаних з генетичними ресурсами рослин для продовольства і сільського господарства, в очікуванні, що такий обмін інформацією сприятиме спільному використанню вигод шляхом надання інформації про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства в розпорядження всіх Договірних Сторін. При розробці Глобальної інформаційної системи буде здійснюватися співпраця з механізмом обміну інформацією Конвенції про охорону біологічного різноманіття.

17.2 З метою гарантування збереження матеріалу слід шляхом розсилки повідомлень Договірними Сторонами здійснювати завчасне попередження про небезпеки, які загрожують ефективному підтриманню генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства.

17.3 Договірні Сторони співпрацюють з Комісією з генетичних ресурсів для продовольства і сільського господарства ФАО у проведенні періодичної переоцінки стану світових генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства з метою сприяння оновленню перехідного Глобального плану дій, зазначеного у статті 14.

ЧАСТИНА VI – ФІНАНСОВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 18 – Фінансові ресурси

18.1 Договірні Сторони зобов'язуються впроваджувати стратегію фінансування для виконання цього Договору відповідно до положень цієї статті.

18.2 Цілями стратегії фінансування є підвищення доступності, прозорості, ефективності та результативності виділення фінансових ресурсів для здійснення діяльності в рамках цього Договору.

18.3 З метою мобілізації фінансування пріоритетних заходів, планів і програм, зокрема в країнах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою, і з урахуванням Глобального плану дій, Керівний орган періодично встановлює цільовий показник для такого фінансування.

18.4 Відповідно до цієї стратегії фінансування:

- (а) Договірні Сторони вживають необхідних і належних заходів у рамках керівних органів відповідних міжнародних механізмів, фондів та органів для забезпечення належного пріоритету та уваги до ефективного розподілу передбачуваних і узгоджених ресурсів для виконання планів і програм за цим Договором;

- (b) здатність Договірних Сторін, які є країнами, що розвиваються, і Договірних Сторін з перехідною економікою ефективно виконувати свої зобов'язання за цим Договором буде залежати від ефективного розподілу, особливо Сторонами, що є розвиненими країнами, ресурсів, згаданих у цій статті. Договірні Сторони, які є країнами, що розвиваються, і Договірні Сторони з перехідною економікою надаватимуть належний пріоритет у своїх планах і програмах створенню потенціалу в галузі генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства;
- (c) Договірні Сторони, які є розвиненими країнами, також надають, а Договірні Сторони, які є країнами, що розвиваються, та Договірні Сторони з перехідною економікою можуть отримувати фінансові ресурси для виконання цього Договору через двосторонні, регіональні та багатосторонні канали. Такі канали включають механізм, зазначений у статті 19.3f;
- (d) кожна Договірна Сторона погоджується брати на себе зобов'язання і виділяти фінансові ресурси для національної діяльності зі збереження та сталого використання генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства відповідно до своїх національних можливостей та фінансових ресурсів. Надані фінансові ресурси не повинні використовуватися для цілей, несумісних з цим Договором, зокрема у сферах, пов'язаних з міжнародною торгівлею товарами;
- (e) Договірні Сторони погоджуються, що фінансові вигоди, які випливають зі статті 13.2d є частиною стратегії фінансування;
- (f) добровільні внески можуть також надходити від Договірних Сторін, приватного сектору, з урахуванням положень статті 13, неурядових організацій та інших джерел. Договірні Сторони погоджуються, що Керівний орган вивчає способи реалізації стратегії заохочення таких внесків.

18.5 Договірні Сторони погоджуються, що пріоритет буде надаватися реалізації узгоджених планів і програм для фермерів у країнах, що розвиваються, особливо в найменш розвинених країнах, і в країнах з перехідною економікою, які зберігають і стабільно використовують генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства.

ЧАСТИНА VII – ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 19 - Керівний орган

19.1 Цим засновується Керівний орган цього Договору, до складу якого входять усі Договірні Сторони.

19.2 Всі рішення Керівного органу приймаються консенсусом, якщо тільки консенсусом не буде досягнуто іншого методу прийняття рішення щодо певних заходів, за винятком того, що консенсус завжди необхідний щодо статей 23 і 24.

19.3 Функції Керівного органу полягають у сприянні повного виконання цього Договору з урахуванням його цілей і, зокрема, в тому, щоб:

- (a) забезпечувати політичне керівництво і давати настанови щодо моніторингу та прийняття таких рекомендацій, які необхідні для виконання цього Договору і, зокрема, для функціонування Багатосторонньої системи;
- (b) ухвалити плани і програми з виконання цього Договору;
- (c) ухвалити на своїй першій сесії та періодично переглядати стратегію фінансування для виконання цього Договору відповідно до положень статті 18;
- (d) затвердити бюджет цього Договору;
- (e) розглядати та засновувати, за наявності необхідних коштів, такі допоміжні органи, які можуть бути необхідними, а також їхні відповідні повноваження та склад;
- (f) створити, у разі необхідності, відповідний механізм, такий як цільовий рахунок, для отримання та використання фінансових ресурсів, які надходять на нього з метою виконання цього Договору;
- (g) налагоджувати та підтримувати співпрацю з іншими відповідними міжнародними організаціями та договірними органами, включаючи, зокрема, Конференцію Сторін Конвенції про охорону біологічного різноманіття, з питань, що охоплюються цим Договором, у тому числі їх участь у стратегії фінансування;
- (h) розглядати і приймати, за необхідності, поправки до цього Договору відповідно до положень статті 23;
- (i) розглядати і приймати, у разі необхідності, поправки до додатків цього Договору відповідно до положень статті 24;
- (j) розглядати умови стратегії заохочення добровільних внесків, зокрема, з посиланням на статті 13 і 18;
- (k) виконувати такі інші функції, які можуть бути необхідними для досягнення цілей цього Договору;
- (l) брати до відома відповідні рішення Конференції Сторін Конвенції про охорону біологічного різноманіття та інших відповідних міжнародних організацій і договірних органів;
- (m) інформувати, за необхідності, Конференцію Сторін Конвенції про охорону біологічного різноманіття та інші відповідні міжнародні організації та договірні органи з питань, що стосуються виконання цього Договору; та

- (n) затверджувати умови угод з ЦМСГД та іншими міжнародними установами відповідно до Статті 15, а також переглядати та вносити зміни до УПМ в Статті 15.

19.4 Відповідно до статті 19.6 кожна Договірна Сторона має один голос і може бути представлена на сесіях Керівного органу одним делегатом, якого може супроводжувати заступник, а також експерти та радники. Заступники, експерти та радники можуть брати участь у роботі Керівного органу, але не можуть голосувати, за винятком випадків, коли вони належним чином уповноважені заміщати делегата.

19.5 Організація Об'єднаних Націй, її спеціалізовані установи та Міжнародне агентство з атомної енергії, а також будь-яка держава, що не є Договірною Стороною цього Договору, можуть бути представлені як спостерігачі на сесіях Керівного органу. Будь-який інший орган або установа, як урядова, так і неурядова, що мають кваліфікацію в галузях, пов'язаних зі збереженням і стійким використанням генетичних ресурсів рослин для продовольства і сільського господарства, які повідомили Секретаря про своє бажання бути представленими в якості спостерігача на сесії Керівного органу, можуть бути допущені, якщо проти цього не заперечує принаймні одна третина присутніх Договірних Сторін. Допуск і участь спостерігачів регулюються Правилами процедури, прийнятими Керівним органом.

19.6 Організація-член ФАО, яка є Договірною Стороною, і держави-члени цієї організації-члена, які є Договірними Сторонами, здійснюють свої членські права і виконують свої членські зобов'язання відповідно, *mutatis mutandis*, до Статуту і Загальних правил ФАО.

19.7 Керівний орган приймає і вносить, за необхідності, поправки до своїх Правил процедури і фінансових правил, які не повинні суперечити цьому Договору.

19.8 Присутність делегатів, що представляють більшість Договірних Сторін, є необхідною для забезпечення кворуму на будь-якій сесії Керівного органу.

19.9 Керівний орган проводить чергові сесії не рідше одного разу на два роки. Ці сесії повинні, наскільки це можливо, приурочуватися до чергових сесій Комісії з генетичних ресурсів для продовольства і сільського господарства.

19.10 Спеціальні сесії Керівного органу проводяться в інший час, який може бути визнаний необхідним Керівним органом, або на письмову вимогу будь-якої Договірної Сторони, за умови, що ця вимога підтримується принаймні однією третиною Договірних Сторін.

19.11 Керівний орган обирає свого Голову та заступників Голови (разом іменованих "Бюро") відповідно до своїх Правил процедури.

Стаття 20 – Секретар

20.1 Секретар Керівного органу призначається Генеральним директором ФАО за погодженням Керівного органу. Секретарю допомагає необхідне число співробітників.

20.2 Секретар виконує такі функції:

- (a) організовує та забезпечує адміністративну підтримку сесій Керівного органу та будь-яких допоміжних органів, які можуть бути створені;
- (b) допомагати Керівному органу у виконанні його функцій, включаючи виконання конкретних завдань, які Керівний орган може вирішити покласти на нього;
- (c) звітувати про свою діяльність Керівному органу.

20.3 Секретар доводить до відома всіх Договірних Сторін і Генерального директора:

- (a) рішення Керівного органу протягом шістдесяти днів з моменту прийняття;
- (b) інформацію, отриману від Договірних Сторін відповідно до положень цього Договору.

20.4 Секретар забезпечує документацію на шести мовах Організації Об'єднаних Націй для сесій Керівного органу.

20.5 Секретар співпрацює з іншими організаціями та договірними органами, включаючи, зокрема, секретаріат Конвенції про охорону біологічного різноманіття, у досягненні цілей цього Договору.

Стаття 21 – Дотримання

На своєму першому засіданні Керівний орган розглядає і затверджує засновані на співробітництві ефективні процедури та оперативні механізми задля сприяння дотриманню положень цього Договору і вирішення питань, пов'язаних з його недотриманням. Ці процедури механізми включають моніторинг і надання консультацій або допомоги, включаючи юридичні консультації або правову допомогу, коли це необхідно, зокрема країнам, що розвиваються, і країнам з перехідною економікою.

Стаття 22 – Вирішення спорів

22.1 У разі виникнення спору між Договірними Сторонами щодо тлумачення або застосування випадках, передбачених цим Договором, зацікавлені сторони шукатимуть рішення шляхом переговорів.

22.2 Якщо зацікавлені сторони не можуть дійти згоди шляхом переговорів, вони можуть спільно звернутися за допомогою до третьої сторони або попросити її про посередництво.

22.3 При ратифікації, прийнятті, затвердженні або приєднанні до цього Договору або в будь-який час після цього Договірна Сторона може письмово заявити Депозитарію, що для спору, невирішеного відповідно до статті 22.1 або статті 22.2, вона приймає один або обидва з таких засобів врегулювання спорів як обов'язкові:

- (a) арбітраж відповідно до процедури, викладеної в частині 1 Додатку II до цього Договору;
- (b) передача спору до Міжнародного суду.

22.4 Якщо сторони спору не прийняли таку саму або будь-яку іншу процедуру відповідно до статті 22.3, що вищезазначена, то спір розглядається на основі погоджувальної процедури відповідно до частини 2 Додатка II до цього Договору, якщо сторони не

домовляться про інше.

Стаття 23 – Поправки до Договору

23.1 Поправки до цього Договору можуть бути запропоновані будь-якою Договірною Стороною.

23.2 Поправки до цього Договору приймаються на сесії Керівного органу. Текст будь-якої запропонованої поправки надсилається Секретарем Договірним Сторонам не пізніше, ніж за шість місяців до сесії, на якій її пропонується прийняти.

23.3 Усі поправки до цього Договору ухвалюються тільки на основі консенсусу Договірних Сторін, присутніх на сесії Керівного органу.

23.4 Будь-яка поправка, прийнята Керівним органом, набирає чинності для Договірних Сторін, які її ратифікували, прийняли або затвердження, на дев'яностий день після здачі на зберігання документів про ратифікацію, прийняття або затвердження двома третинами Договірних Сторін. Після цього поправка набирає чинності для будь-якої іншої Договірної Сторони на дев'яностий день після здачі на зберігання Договірною Стороною документу про ратифікацію, прийняття або затвердження поправки.

23.5 Для цілей цієї статті документ, зданий на зберігання організацією-членом ФАО, не розглядається як додатковий до документів, зданих на зберігання державами-членами такої організації.

Стаття 24 – Додатки

24.1 Додатки до цього Договору є його невід'ємною частиною, а посилання на цей Договір є одночасно посиланням на будь-які додатки до нього.

24.2 Положення статті 23 щодо внесення поправок до цього Договору застосовуються до внесення поправок до додатків.

Стаття 25 – Підписання

Цей Договір відкритий для підписання у ФАО з 3 листопада 2001 року по 4 листопада 2002 року всіма членами ФАО і будь-якими державами, які не є членами ФАО, але є членами Організації Об'єднаних Націй, або будь-якої з її спеціалізованих установ, або Міжнародного агентства з атомної енергії.

Стаття 26 – Ратифікація, прийняття або затвердження

Цей Договір підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню членами та державами, які не є членами ФАО, зазначеними у статті 25. Документи про ратифікацію, прийняття чи затвердження здаються на зберігання Депозитарію.

Стаття 27 – Приєднання

Цей Договір відкритий для приєднання всіх членів ФАО і будь-яких держав, які не є членами ФАО, але є членами Організації Об'єднаних Націй або будь-якої з її спеціалізованих установ, або Міжнародного агентства з атомної енергії, починаючи з дати, коли Договір буде закритий для підписання. Документи про приєднання здаються на зберігання Депозитарію.

Стаття 28 – Набрання чинності

28.1 З урахуванням положень статті 29.2 цей Договір набуває чинності на дев'яностий день після здачі на зберігання сорокового документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання за умови, що не менше двадцяти документів про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання були здані на зберігання членами ФАО.

28.2 Для кожного члена ФАО і будь-якої держави, яка не є членом ФАО, але є членом Організації Об'єднаних Націй, або будь-якої з її спеціалізованих установ, або Міжнародного агентства з атомної енергії, яка ратифікує, приймає, затверджує цей Договір або приєднується до нього після здачі на зберігання відповідно до пункту 28.1 сорокового документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання, Договір набирає чинності на дев'яностий день після здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання.

Стаття 29 – Організації-члени ФАО

29.1 Коли Організація-член ФАО здає на зберігання документ про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання до цього Договору, ця Організація-член відповідно до положень статті II.7 Статуту ФАО повідомляє про будь-які зміни, що стосуються розподілу її компетенції, у своїй декларації про компетенцію, поданій згідно зі статтею II.5 Статуту ФАО, які можуть бути необхідними у зв'язку з прийняттям нею цього Договору. Будь-яка Договірною Стороною цього Договору може в будь-який час звернутися до організації-члена ФАО, яка є Договірною Стороною цього Договору, з проханням надати інформацію про те, яка організація-член та її держави-члени несуть відповідальність за реалізацію будь-якого конкретного питання, що охоплюється цим Договором. Організація-член повинна надати цю інформацію протягом розумного строку.

29.2 Документи про ратифікацію, прийняття, затвердження, приєднання або вихід, здані на зберігання організацією-членом ФАО, не вважаються додатковими до документів, зданих на зберігання її державами-членами.

Стаття 30 – Застереження

До цього Договору не може бути зроблено жодних застережень.

Стаття 31 – Держави, які не є Сторонами

Договірні Сторони заохочують будь-якого члена ФАО або іншу державу, яка не є Договірною Стороною цього Договору, до прийняття цього Договору.

Стаття 32 – Вихід

32.1 Будь-яка Договірна Сторона може в будь-який час після закінчення двох років з того дня, коли цей Договір набрав для неї чинності, письмово повідомити Депозитарія про свій вихід з цього Договору. Депозитарій негайно інформує про це всі Договірні Сторони.

32.2 Вихід набирає чинності через один рік з дати отримання повідомлення.

Стаття 33 – Припинення дії

33.1 Дія цього Договору автоматично припиняється, якщо і коли в результаті виходу з нього кількість Договірних Сторін зменшиться до сорока, якщо тільки Договірні Сторони, що залишилися, одногосно не ухвалять інше рішення.

33.2 Депозитарій інформує всі інші Договірні Сторони, коли кількість Договірних Сторін зменшиться до сорока.

33.3 У разі припинення дії розпорядження активами регулюється фінансовими правилами, які будуть прийняті Керівним органом.

Стаття 34 - Депозитарій

Депозитарієм цього Договору є Генеральний директор ФАО.

Стаття 35 - Автентичні тексти

Тексти цього Договору англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами є рівноавтентичними.

ДОДАТОК І

ПЕРЕЛІК КУЛЬТУР, ЩО ОХОПЛЮЮТЬСЯ БАГАТОСТОРОННЬОЮ СИСТЕМОЮ

Продовольчі культури

Культура	Рід	Примітки
Хлібне дерево	<i>Artocarpus</i>	Тільки хлібне дерево.
Спаржа	<i>Asparagus</i>	
Овес	<i>Avena</i>	
Буряк	<i>Beta</i>	
Капустяні	<i>Brassica</i> та ін.	Поширюється на такі роди: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> , <i>Diplotaxis</i> , <i>Eruca</i> , <i>Isatis</i> , <i>Lepidium</i> , <i>Raphanobrassica</i> , <i>Raphanus</i> , <i>Rorippa</i> та <i>Sinapis</i> . До них належать такі олійні та овочеві культури, як капуста, ріпак, гірчиця, крес-салат, ерука, редька і ріпа. Вид <i>Lepidium meyenii</i> (мака) не включений.
Голубиний горох	<i>Cajanus</i>	
Нут	<i>Cicer</i>	
Цитрусові	<i>Citrus</i>	В тому числі роди <i>Poncirus</i> і <i>Fortunella</i> як підщепи.
Кокосова пальма	<i>Cocos</i>	
Найважливіші ароїдні	<i>Colocasia</i> , <i>Xanthosoma</i>	До найважливіших ароїдних належать таро, колоказія їстівна, колоказія стародавня, ксантосома стрілолиста.
Морква	<i>Daucus</i>	
Ямс	<i>Dioscorea</i>	
Елевзіна	<i>Eleusine</i>	
Суниця	<i>Fragaria</i>	
Соняшник	<i>Helianthus</i>	
Ячмінь	<i>Hordeum</i>	
Батат	<i>Ipomoea</i>	
Чина посівна	<i>Lathyrus</i>	
Сочевиця	<i>Lens</i>	
Яблуня	<i>Malus</i>	
Касава	<i>Manihot</i>	Тільки <i>Manihot esculenta</i> .
Банан столовий/овочевий	<i>Musa</i>	Крім <i>Musa textilis</i> .
Рис	<i>Oryza</i>	
Просо перлове	<i>Pennisetum</i>	
Квасоля	<i>Phaseolus</i>	Крім <i>Phaseolus polyanthus</i> .
Горох	<i>Pisum</i>	
Жито	<i>Secale</i>	
Картопля	<i>Solanum</i>	У тому числі група бульбоплодів, крім <i>Solanum phureja</i> .
Баклажан	<i>Solanum</i>	В тому числі група пасльонових.
Сорго	<i>Sorghum</i>	
Тритикале	<i>Triticosecale</i>	
Пшениця	<i>Triticum</i> та ін.	У тому числі <i>Agropyron</i> , <i>Elymus</i> , <i>Secale</i> .

Кінські боби/вика	<i>Vicia</i>	
Вігна китайська таїн.	<i>Vigna</i>	
Кукурудза	<i>Zea</i>	Крім <i>Zea perennis</i> , <i>Zea diploperennis</i> і <i>Zea luxurians</i> .

Кормові культури

Роди	Види
БОБОВІ КОРМОВІ КУЛЬТУРИ	
<i>Astragalus</i>	<i>chinensis, cicer, arenarius</i>
<i>Canavalia</i>	<i>ensiformis</i>
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i>
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i>
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera, ciliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus</i>
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata, striata, stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus, subbiflorus, uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus, angustifolius, luteus</i>
<i>Medicago</i>	<i>arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus, officinalis</i>
<i>Onobrychis</i>	<i>viciifolia</i>
<i>Ornithopus</i>	<i>sativus</i>
<i>Prosopis</i>	<i>affinis, alba, chilensis, nigra, pallida</i>
<i>Pueraria</i>	<i>phaseoloides</i>
<i>Trifolium</i>	<i>alexandrinum, alpestre, ambiguum, angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, incarnatum, pratense, repens, resupinatum, rueppellianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum</i>
КОРМОВІ ТРАВИ	
<i>Andropogon</i>	<i>gayanus</i>
<i>Agropyron</i>	<i>cristatum, desertorum</i>
<i>Agrostis</i>	<i>stolonifera, tenuis</i>
<i>Alopecurus</i>	<i>pratensis</i>
<i>Arrhenatherum</i>	<i>elatius</i>
<i>Dactylis</i>	<i>glomerata</i>
<i>Festuca</i>	<i>arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis, rubra</i>
<i>Lolium</i>	<i>hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum</i>
<i>Phalaris</i>	<i>aquatica, arundinacea</i>
<i>Phleum</i>	<i>pratense</i>
<i>Poa</i>	<i>alpina, annua, pratensis</i>
<i>Tripsacum</i>	<i>laxum</i>
ІНШІ КОРМОВІ ТРАВИ	
<i>Atriplex</i>	<i>halimus, nummularia</i>
<i>Salsola</i>	<i>vermiculata</i>

ДОДАТОК II

Частина I

АРБІТРАЖ

Стаття 1

Сторона-позивач повинна повідомити Секретаря про те, що сторони спору передають його до арбітражу відповідно до статті 22. У повідомленні зазначається предмет арбітражного розгляду і, зокрема, статті цього Договору, тлумачення або застосування яких є предметом спору. Якщо сторони спору не дійшли згоди щодо предмета спору до призначення голови арбітражного суду, арбітражний суд визначає предмет спору. Секретар надсилає отриману таким чином інформацію всім Договірним Сторонам цього Договору.

Стаття 2

1. У спорах між двома сторонами спору склад арбітражного суду складається з трьох членів. Кожна зі сторін спору призначає одного арбітра, а два призначені таким чином арбітри визначають за спільною згодою третього арбітра, який є головою суду. Останній не може бути громадянином однієї зі сторін спору, не може мати постійного місця проживання на території однієї зі сторін спору, не може бути найманим працівником жодної зі сторін спору, а також не повинен брати участь у розгляді справи в будь-якій іншій якості.
2. У спорах між більш ніж двома Договірними Сторонами сторони спору, які мають однаковий інтерес, призначають одного арбітра за спільною згодою.
3. Будь-яка вакансія заповнюється в порядку, передбаченому для початкового призначення.

Стаття 3

1. Якщо голова арбітражного суду не був призначений протягом двох місяців після призначення другого арбітра, то на прохання будь-якої зі сторін спору Генеральний директор ФАО призначає його протягом наступного двомісячного періоду.
2. Якщо одна зі сторін спору не призначить арбітра протягом двох місяців з моменту отримання запиту, інша сторона може повідомити про це Генерального директора ФАО, який повинен зробити призначення протягом наступного двомісячного періоду.

Стаття 4

Арбітражний суд виносить свої рішення відповідно до положень цього Договору та норм міжнародного права.

Стаття 5

Якщо сторони спору не домовляться про інше, арбітражний суд визначає свій власний регламент.

Стаття 6

Арбітражний суд може на прохання однієї зі сторін спору рекомендувати необхідні тимчасові заходи захисту.

Стаття 7

Сторони спору повинні сприяти роботі арбітражного суду і, зокрема, використовувати всі наявні в їхньому розпорядженні засоби:

- (a) надавати йому всі необхідні документи, інформацію та засоби; і
- (b) надавати йому можливість, за необхідності, викликати свідків або експертів та отримувати їхні свідчення.

Стаття 8

Сторони спору та арбітри зобов'язані зберігати конфіденційність будь-якої інформації, яку вони отримують конфіденційно під час розгляду справи в арбітражному суді.

Стаття 9

Якщо арбітражний суд не вирішить інакше з огляду на конкретні обставини справи, судові витрати покладаються на сторін спору в рівних частках. Арбітражний суд веде облік усіх своїх витрат і надає сторонам спору остаточний звіт про них.

Стаття 10

Будь-яка Договірна Сторона, яка має інтерес правового характеру у предметі спору, на який може вплинути рішення у справі, має право брати участь у розгляді справи за згодою арбітражного суду.

Стаття 11

Арбітражний суд може розглядати зустрічні позови, що безпосередньо впливають з

предмета спору, і виносити рішення щодо них.

Стаття 12

Рішення як по процедурі, так і по суті справи арбітражного суду приймаються більшістю голосів його членів.

Стаття 13

Якщо одна зі сторін спору не з'являється в арбітражний суд або не може виступити із захистом у своїй справі, інша сторона може просити суд продовжити розгляд і винести своє остаточне рішення. Відсутність сторони у спорі або неможливість її виступити із захистом у своїй справі не є перешкодою для розгляду справи. Перед винесенням остаточного рішення арбітражний суд повинен переконатися в тому, що позовні вимоги є обґрунтованими з точки зору факту та права.

Стаття 14

Суд повинен винести остаточне рішення протягом п'яти місяців з дати, коли він буде повністю сформований, якщо тільки він не визнає за необхідне продовжити цей строк на період, який не повинен перевищувати п'ять місяців.

Стаття 15

Остаточне рішення складу арбітражного суду повинно обмежуватися предметом спору і містити мотиви, на яких воно ґрунтується. Воно повинно містити імена членів, які брали участь у розгляді, та дату прийняття остаточного рішення. Будь-який член арбітражного суду може додати до остаточного рішення окрему або особливу думку.

Стаття 16

Арбітражне рішення є обов'язковим для сторін спору. Воно не підлягає оскарженню, якщо сторони спору заздалегідь не домовилися про процедуру апеляції.

Стаття 17

Будь-які розбіжності, які можуть виникнути між сторонами спору щодо тлумачення або способу виконання остаточного рішення, можуть бути передані будь-якою стороною спору на вирішення арбітражного суду, який його виніс.

Частина 2

ПРИМИРЕННЯ

Стаття 1

Погоджувальна комісія створюється на вимогу однієї зі сторін спору. Якщо сторони спору не домовляться про інше, ця комісія складається з п'яти членів, по два з яких призначаються кожною із сторін, а голова обирається спільно цими членами.

Стаття 2

У спорах між більш ніж двома Договірними Сторонами сторони спору, які мають однакові інтереси, призначають своїх членів комісії спільно за згодою. Якщо дві або більше сторони спору мають різні інтереси або існують розбіжності щодо того, чи мають вони однаковий інтерес, вони призначають своїх членів окремо.

Стаття 3

Якщо протягом двох місяців з дати запиту про створення погоджувальної комісії сторони спору не здійснили жодних призначень, Генеральний директор ФАО, на прохання сторони спору, яка звернулася з таким запитом, здійснює ці призначення протягом наступного двомісячного періоду.

Стаття 4

Якщо Голова погоджувальної комісії не був обраний протягом двох місяців після призначення останнього з членів комісії, Генеральний директор ФАО, на прохання сторони спору, призначає голову протягом наступного двомісячного періоду.

Стаття 5

Погоджувальна комісія приймає рішення більшістю голосів її членів. Якщо сторони спору не домовляться про інше, вона визначає свою власну процедуру. Вона надає пропозицію щодо вирішення спору, яку сторони повинні добросовісно розглянути.

Стаття 6

Розбіжності щодо компетенції погоджувальної комісії вирішуються самою комісією.

Заяви та застереження

Австрія (заява, зроблена при ратифікації)

Австрійська Республіка підтверджує заяву, зроблену при прийнятті, щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їхні генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Бельгія (заява, зроблена при ратифікації)

Бельгія тлумачить статтю 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин як таку, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Данія (заява, зроблена при ратифікації)

Данія підтверджує заяву, зроблену при прийнятті Договору, щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Європейський Союз (заява, зроблена після схвалення)

(1) Європейський [Союз] тлумачить статтю 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин як таку, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав. (2) Відповідно до положень статті II.7 Статуту ФАО Європейський [Союз] заявляє, що його декларація про компетенцію, подана до ФАО 4 жовтня 1994 року відповідно до статті II.5 Статуту ФАО, залишається чинною у світлі прийняття ним Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства. (3) Відповідно до положення статті 22.3 Європейський [Союз] заявляє, що для суперечок, не вирішених відповідно до статті 22.1 або статті 22.2, він приймає як обов'язкові положення про врегулювання суперечок, що містяться в статті 22.3(a).

Фінляндія (заява при ратифікації)

Європейський [Союз] та його держави-члени тлумачать статтю 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин як таку, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Німеччина (заява, зроблена при ратифікації)

Німеччина підтверджує заяву, зроблену при прийнятті Європейським Союзом щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їхні генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Греція (заява, зроблена при ратифікації)

Грецька Республіка підтверджує заяву, зроблену при прийнятті, щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Ірландія (заява, зроблена при ратифікації)

Ірландія підтверджує заяву, зроблену при прийнятті, щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їхні генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Італія (заява, зроблена при ратифікації)

Італія підтверджує заяву, зроблену при прийнятті, щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їхні генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Японія (заява, зроблена при приєднанні)

Уряд Японії заявляє, що стаття 12.3(d) Міжнародного договору про рослинні та генетичні ресурси для виробництва продовольства і ведення сільського господарства тлумачиться як така, що визнає, що генетичні ресурси рослин для виробництва продовольства і ведення сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Люксембург (заява, зроблена при ратифікації)

Велике Герцогство Люксембург підтверджує заяву, зроблену при прийнятті, щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

М'янма (заява щодо статті 22, зроблена при приєднанні)

Уряд Союзу М'янми заявляє, що у випадку виникнення спору між Договірними Сторонами щодо тлумачення або застосування Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, М'янма звертається до Арбітражу відповідно до статті 22.3(a). У зв'язку з цим М'янма погоджується на арбітраж відповідно до процедури, викладеної в частині першій Додатку II до Договору.

Польща (заява, зроблена при приєднанні)

Республіка Польща підтверджує заяву, зроблену при прийнятті Європейським [Союзом] щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства, в якій визнається, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їх генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Іспанія (заява, зроблена при ратифікації)

Іспанія заявляє про свій намір здати на зберігання заяву про тлумачення статті 12.3.d Договору, вже зроблену під час головування в Європейському [Союзі] під час тридцять першої Конференції ФАО на рівні міністрів у листопаді 2001 року, під час прийняття Договору, як тільки будуть завершені відповідні внутрішні процедури.

Швеція (заява при ратифікації)

(1) Швеція підтверджує заяву, зроблену при прийнятті, щодо тлумачення статті 12.3d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їхні генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав. (2) Відповідно до положень статті II.7 Статуту ФАО, Швеція заявляє, що декларація про компетенцію Європейського Союзу, подана до ФАО 4 жовтня 1994 року відповідно до статті II.5 Статуту ФАО, залишається чинною у світлі прийняття нею Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства. (3) Відповідно до положення статті 22.3 Швеція заявляє, що для суперечок, не вирішених відповідно до статті 22.1 або статті 22.2, вона приймає як обов'язкові положення про врегулювання суперечок, що містяться в статті 22.3(a).

Сполучене Королівство (заява при ратифікації)

Уряд Сполученого Королівства підтверджує заяву, зроблену при прийнятті, щодо тлумачення статті 12.3.d Міжнародного договору про генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства як такої, що визнає, що генетичні ресурси рослин для продовольства і сільського господарства або їхні генетичні частини чи компоненти, які зазнали інновацій, можуть бути об'єктом прав інтелектуальної власності за умови дотримання критеріїв, що стосуються таких прав.

Болівія (Багатонаціональна Держава) (Заява, зроблена при ратифікації)

Що стосується статті 22.3, якщо спір не вирішується відповідно до статті 22.1 або статті 22.2, Багатонаціональна Держава Болівія погоджується на його передачу до Міжнародного Суду ООН як обов'язкового механізму врегулювання спорів.

Сполучені Штати Америки (Ратифікація за умови наступного розуміння)

Сполучені Штати Америки розуміють, що стаття 12.3d не повинна тлумачитися таким чином, щоб зменшувати наявність або здійснення прав інтелектуальної власності відповідно до національного законодавства.